

Decyzja
Prezydium KK
nr 8/22

ws. opinii o poselskim projekcie KP Lewica ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” negatywnie ocenia poselski projekt ustawy KP Lewica o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw.

Diagnoza zawarta w uzasadnieniu do projektu *ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw* słusznie zwraca uwagę na wiele niedociągnięć w systemie organizowania pieczy zastępczej. Największym problemem jest brak osób zainteresowanych pełnieniem funkcji rodziny zastępczej. Niestety, wniesiony projekt tego problemu nie rozwiązuje, a co więcej, może przyczynić się nie do usprawnienia systemu, ale do zwiększenia kosztów jego funkcjonowania.

Zdaniem Prezydium KK pozytywnie należy ocenić pomysł stworzenia bazy danych zaproponowany w art. 1 pkt 13 projektu opiniowanej ustawy, czyli rejestru obejmującego zarówno wykaz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, kandydatów do pełnienia tej funkcji, wykaz rodzin zastępczych i placówek. Powiaty z pewnością posiadają te informacje, które przekazują do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. Jednak dotychczas zabrakło rozwiązań, umożliwiających stworzenie ogólnopolskiej bazy, do której mieliby dostęp organizatorzy pieczy zastępczej. Taka wiedza ułatwiłaby i przede wszystkim usprawniła zarówno koordynację działań w zakresie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, współpracy międzyregionalnej, jak również kontroli nad już istniejącymi rodzinami czy placówkami. Niestety, błędy legislacyjne polegające m.in. na dodaniu już istniejącego art. 38c w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a następnie w ust. 2 pkt 2 tego artykułu powołanie się na przepis art. 37 b, którego nie ma ani w ustawie, ani nie jest dodawany w omawianym projekcie, uniemożliwiają właściwą ocenę zaproponowanych rozwiązań.

Za pozytywną zmianę należy uznać propozycję uchylecia art. 56 ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (art. 1 pkt 23 projektu), dotyczącego limitów umów w roku kalendarzowym dla pieczy zastępczej. W sytuacji ograniczonej liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, niewątpliwie zniesienie tych limitów wydaje się zasadne.

Natomiast w opinii Prezydium KK w projekcie znalazło się wiele propozycji, które oceniamy negatywnie:

W art. 1 zmieniającym ustawę o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej (dalej ustawa):

- pkt 2 dotyczący art. 4a ust.1 ustawy – brak jest doprecyzowania od jakiego wieku należy brać pod uwagę zdanie dziecka w sytuacji kwalifikacji go do przysposobienia;
- pkt 5 dotyczący dodania art. 22 a, który zobowiązuje organ, w przypadku cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności, do wydania go w formie decyzji. Projektodawca zapomina, że wszystkie organy samorządowe czy rządowe obowiązuje KPA, który kończy postępowanie w sprawie wydaniem decyzji. Zatem przepis jest zbędny;
- pkt 11 dotyczący art. 38 ust. pkt 2 dotyczący dochodzenia przez kierownika PCPR świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej jest zbędny, gdyż dotychczasowe rozwiązania to zapewniają;
- pkt 13, w którym dodawany jest m. in. art. 38 d, uważamy za zbędny gdyż rodziny zastępcze na pisemny wniosek mają już dostęp do swojej kartoteki;
- pkt 20 dotyczący dodania art. 53 a, który jest zbędny, gdyż zadania te są regulowane w art. 190 ustawy;
- pkt 21 dotyczący art. 54 ustawy w zakresie pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, który skraca doświadczenie w tym zakresie z 3 do 2 lat. Może to oznaczać obniżenie standardów dla zawodowych rodzin zastępczych i dlatego zmianę ocenić należy negatywnie;
- pkt 28 dotyczący art. 75 ustawy, gdzie dodaje się ust. 1a, zgodnie z którym rodzinę pomocową wylania się spośród osób znanych i akceptowanych przez dziecko. W sytuacji przeniesienia dziecka do innego środowiska poza miejsce stałego zamieszkania, może to być niemożliwe. Przepis stanie się martwy i niemożliwy do wykonania, co poddaje w wątpliwość zasadność jego wprowadzania do ustawy;
- pkt 31 dotyczący art. 77 ust.3 pkt 5 ustawy, zaproponowane rozwiązania, które nakazują zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną już istnieją i nie ma potrzeby ich wprowadzać ponownie;
- pkt 32 dotyczący art. 80 ustawy, na podstawie którego rodzinie zastępczej wypłacane jest świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Projekt zakłada zmianę mechanizmu

ustalania wysokości tych świadczeń. Zgodnie z dotychczasowym rozwiązaniem na podstawie art. 86 ustawy, kwoty te podlegają waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) ogłaszanym przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, od dnia 1 czerwca roku kalendarzowego następującego po roku kalendarzowym, w którym wskaźnik CPI w okresie od roku kalendarzowego, w którym była przeprowadzona ostatnio waloryzacja, przekroczył 105%. Natomiast w projekcie zaproponowano rozwiązanie wiążące ich wysokość z wynagrodzeniem minimalnym. Podobne rozwiązanie zaproponowano w art. 81 (w pkt 33), 85 (w pkt 35), 115 (w pkt 46), 149 (w pkt 54). Jednocześnie zabrakło dokładnej oceny finansowych skutków proponowanej regulacji, a jedynie ograniczono się do lakonicznego stwierdzenia, że proponowane przepisy nie skutkują dodatkowymi wydatkami z budżetu państwa lub samorządu. Nie jest to prawdą, gdyż na podstawie zastosowanego mechanizmu wzrost wynagrodzenia dla rodziny zastępczej spokrewnionej, z kwoty 600 zł wzrośnie do 903 zł, a dla rodziny zastępczej zawodowej z kwoty 1000 zł wzrośnie do 1354,50 zł. Zatem jest to wzrost o 30%, którego nie można ignorować w przypadku wydatków publicznych;

- pkt 37 projektu proponuje uchylenie art. 89 ustawy. Przepis ten reguluje kwestię obowiązku niezwłocznego informowania organu, który przyznał świadczenie pieniężne, o każdej zmianie sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej ich oraz dziecka, która ma wpływ na prawo do tych świadczeń. Jest to klauzula generalna i stosowana przy wszystkich świadczeniach, dlatego usunięcie jej Prezydium KK uważa za szkodliwe;

- pkt 39 dotyczący art. 95 pkt 2a zakłada, że dziecko poniżej 10 roku życia może być umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej na okres nie dłuższy niż 30 dni. Jednak praktyka pokazuje, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej niejednokrotnie ma trudności ze znalezieniem miejsca w takiej formie pieczy. Kwestia jest dużo bardziej złożona i wykracza poza czynnik ekonomiczny. Składają się na to często pomijane problemy wychowawcze z jakimi spotykają się opiekunowie w rodzinnej pieczy zastępczej. Dzieci dotknięte problemami rozwojowymi, psychicznymi mają znacznie mniejszą szansę na znalezienie miejsca w rodzinnej formie pieczy zastępczej. Zdarza się, że są one wręcz oddawane z rodzinnej do instytucjonalnej pieczy zastępczej. Wprowadzenie takiego zapisu nie tylko nie rozwiąże problemu, ale jeszcze go pogłębi, ponieważ dzieci poniżej 10 roku życia, dla których znalezienie miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej jest utrudnione, w pewnym sensie znajdą się poza systemem;

- pkt 42 proponuje się wykreślenie z art. 106 ustawy pkt. 3 i 3a. co spowoduje, że w jednym budynku oraz na tej samej działce gruntowej nie będzie można utworzyć więcej niż jednej placówki. W praktyce dla wielu powiatów, w szczególności tych mniejszych będzie to oznaczać

radykalne uszczuplenie liczby miejsc w pieczy zastępczej w ogóle. W małych miejscowościach zasoby lokalowe są mocno ograniczone a budownictwo socjalne zwyczajnie nie istnieje. Przeniesienie placówek do innych lokalizacji może okazać się wręcz niemożliwe. W tych częściach kraju może dojść do sytuacji, w których dzieci potrzebujące pomocy w postaci umieszczenia w pieczy zastępczej zostaną takowej pozbawione. Liczenie na to, że wychowankowie likwidowanych placówek nagle zostaną przeniesieni do rodzinnej pieczy zastępczej jest ryzykowne i co najmniej nieroztropne;

- pkt 43 projektu wprowadza zmianę art. 107 w taki sposób, że placówka, w której przebywa jednocześnie ponad 20% dzieci poniżej 10 roku życia podlega likwidacji. Ich likwidacja powinna być powiązana ze wzrostem liczby dostępnych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej. Jeżeli pozbawimy placówki możliwości przyjmowania dzieci to może okazać się, że nie trafią one do rodziny zastępczej lecz będą oczekiwać na umieszczenie w środowisku, z którego pochodzą. Często w lokalach pozbawionych dostępu do urządzeń sanitarnych, prądu, ogrzewania z dysfunkcyjnymi opiekunami, niejednokrotnie w skrajnym ubóstwie, niebezpieczeństwie dla zdrowia i życia. Dziecko, które znajduje się w kryzysie musi mieć bezwzględnie zagwarantowany dostęp do natychmiastowej pomocy ze strony instytucji państwowych. Narażenie organów prowadzących na ograniczenie miejsc w pieczy zastępczej już i tak trudnej sytuacji w tym zakresie, jest sprzeczne z dobrem dziecka i rodziny.

Ze względu na liczne wątpliwości oraz brak uzasadnienia dla wielu proponowanych zmian w opinii Prezydium KK NSZZ „Solidarność” wniesiony projekt ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw, nie zasługuje na pozytywną ocenę, choć rozwiązania dotyczące budowania bazy danych z pewnością są potrzebne i powinny zaistnieć w porządku prawnym jak najszybciej.

Gdańsk, 27 stycznia 2022 r.

Prezydium KK
NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
K NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek